

Svensk förening för lymfologi vill bidra med några konkreta förslag för att förbättra och jämställa vården av patienter med **lymfödem**. Detta gäller både lymfödem vid medfödda genetiska förändringar och förvärvade, efter framför allt cancerbehandling, vilken är den i särklass största gruppen.

Förslag på åtgärder

Ansvar centralt

Alla patienter med lymfödem bör erhålla kostnadsfria kompressionsdelar efter medicinskt behov, bedömt av legitimerad personal med kompetens inom lymfödembehandling.

Samma förskrivningsregler bör gälla i hela landet så att inte patienter i vissa regioner missgynnas och riskerar att bli underbehandlade.

Ansvar regionalt

Upphandling av kompressionsdelar och påtagningshjälpmedel inom regionerna bör ske i samråd med experter inom området lymfödem.

För att patienternas behov av kompressionsdelar, påtagningshjälpmedel och tillgång till lymfpulsator ska kunna bemötas krävs att regionerna avsätter tillräckligt med medel i budgeten.

Vetenskaplig bakgrund

Kompressionsbehandling är den mest effektiva evidensbaserade behandlingen av lymfödem, tillsammans med egenvård och fysisk aktivitet. Kompressionsbehandling innebär behandling med medicinska kompressionsstrumpor/ärmar med graderad kompression utifrån specifika kompressionsklasser. Dessa benämns i fortsättningen kompressionsdelar och är ett medicinskt hjälpmedel.

Lymfpulsatorbehandling är en form av ”pulserande kompression”, som förmedlas genom lufttryck i en manschett anpassad för arm, ben och bål. Behandlingen har begränsad evidens men kan i vissa fall av långtidsbehandling ge god effekt. Behandlingen kräver regelbunden utvärdering.

SFL bidrar med förslags inom områdena:

Patientens behov

Förskrivning av medicinska kompressionsdelar, påtagningshjälpmedel och tillgång till lymfpulsator ska göras med utgångspunkt från medicinsk bedömning av patientens behov. Behovet av kompressionsdelar bör även baseras på patientens aktivitetsnivå och därmed slitage av kompressionsdelen, vilket kan uppvisa stora variationer. Detta behov uppfylls inte i alla regioner, där man har begränsningar i antalet kompressionsdelar som får förskrivas, baserat på ekonomiska hänsyn och inte utifrån medicinsk bedömning. Patientens följsamhet till kompressionsbehandling är i allra högsta grad beroende av kompressionsdelens komfort, samt möjlighet att lätt ta den på eller av. För att patienternas varierande behov ska kunna tillfredsställas fullt ut krävs upphandling av kompressionsdelar och påtagningshjälpmedel från

företag med olika produktutbud. Upphandlingen ska ske i samråd med experter inom området lymfödem.

Patientlagen är härvidlag tydlig avseende patientens självbestämmande och delaktighet gällande val av behandlingsalternativ och hjälpmedel.

Behandlarens kompetens

Behovsbedömning av kompressionsdelar, påtagningshjälpmedel och tillgång till lymfpulsator bör göras av legitimerad personal med specialkunskaper inom lymfödembehandling.

Högskoleutbildning i lymfödembehandling, 7,5 poäng, finns tillgängliga på Karolinska Institutet och Lunds universitet. Dessa utbildningar kan kompletteras med Socialstyrelsens webbaserade utbildning "Förskrivning av hjälpmedel".

Egenavgift för patienten

Egenavgiften för kompressionsdelar, påtagningshjälpmedel och tillgång till lymfpulsator varierar avsevärt mellan regionerna. Dock har flera regioner, Skåne, Västra Götaland, Östergötland, Västernorrland, Västerbotten och Norrbotten, avgiftsfria hjälpmedel. Detta bör eftersträvas inom alla regioner eftersom en kostnad för patienten kan betyda att de inte kan tillgodogöra sig kompressionsbehandlingen. Därmed försämras det kroniska tillståndet och kan leda till att kirurgisk behandling blir nödvändig, som även den kräver livslång kontinuerlig kompression.

Kostnader för sjukvården

Målet med kompressionsbehandlingen är att hålla lymfödemvolymen på så stabil och låg nivå som möjligt. En långsiktigt hållbar och god kompressionsbehandling minskar risken för försämring av lymfödemet. Detta kan därmed öka patientens motivation till egenvård, och kostnader för dyrare kompressionsdelar och mer avancerade hjälp/sjukvård t.ex hemtjänst/infektionsbehandling/kirurgi, kan hållas nere.

Övrigt

NVP Cancerrehabilitering rekommenderar: Regler för förskrivning av hjälpmedel samt patientens eventuella egenavgift bör av jämlikhetsskäl samordnas nationellt.

[Nationellt vårdprogram Cancerrehabilitering](#)

Exempel på Regionalt tillämpningsdokument, Södra sjukvårdsregionen rekommenderar: Patientens tillgång till kompressionsmaterial, andra hjälpmedel, egenavgift, liksom kostnadsansvaret bör kartläggas och anpassas till lika regler i hela Södra sjukvårdsregionen.

https://cancercentrum.se/download/18.d2b18b4195b2913b57cbe5/1742909512346/regionalt-tillampning-for-lymfodem_nvp-cancerrehabilitering_version-3.0.pdf

Lund xxxxxx

För Svensk förening för lymfologi

Karin Johansson, ordf SFL, docent LU, fysioterapeut/lymfterapeut, Region Skåne

Pia Klernäs, med dr LU, fysioterapeut/lymfterapeut, Region Stockholm

Ann-Katrin Larsson, fysioterapeut/lymfterapeut, Region Västernorrland

Eva Eliasson, fysioterapeut/lymfterapeut, Region Värmland

Karin Ohlin, arbetsterapeut, Region Skåne

Mariana de Lima, fysioterapeut/lymfterapeut, Region Västra Götaland

